

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie ze skargi Miasta W. o wznowienie postępowania
w sprawie z powództwa T. L., K. P., R. M., K. P., A. P. i E. G.
przeciwko Miastu W.

o zapłatę, zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 8 lipca 2019 r., sygn. akt I ACa (...),
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 25 czerwca 2020 r.,
zażalenia skarżącego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 23 września 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Miasto W. wniosło o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa T. L., K. P., R. M., K. P., A. P., E. G. przeciwko Miastu W. o zapłatę, zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 8 lipca 2019 r. (sygn. akt I ACa (...)), zmieniającym częściowo wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 27 lutego 2018 r. (sygn. akt I C (...)) w zakresie uwzględniającym roszczenia powodów.

Skarżący oparł skargę na podstawie przewidzianej w art.403 § 2 k.p.c., polegającej na wykryciu nowych faktów i dowodów, mających wpływ na wynik sprawy oraz art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o szczególnych zasadach usuwania skutków prawnych decyzji reprivatyzacyjnych dotyczących nieruchomości warszawskich, wydanych z naruszeniem prawa (Dz. U. z 2017 r., poz. 718 ze zm., dalej: „ustawa z dnia 9 marca 2017 r.”). Tę ostatnią podstawę prawną wznowienia skarżący powiązał z postanowieniem Komisji ds. reprivatyzacji nieruchomości warszawskich (dalej: Komisja) z dnia 7 maja 2018 r. o wszczęciu z urzędu postępowania rozpoznawczego, ogłoszonym w Biuletynie Informacji Publicznej oraz z decyzją Komisji z dnia 9 lipca 2019 r. (KR III R (...)), uchylającą decyzję Prezydenta Miasta W. z dnia 12 marca 2012 r. (nr (...)) i przekazującą sprawę Prezydentowi Miasta W. do ponownego rozpoznania.

Postanowieniem z dnia 23 września 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę o wznowienie jako nieopartą na ustawowej podstawie (art. 410 § 1 k.p.c.). W uzasadnieniu orzeczenia podniósł, że zgodnie z treścią art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r., podstawę wznowienia postępowania cywilnego o zapłatę odszkodowania lub dotyczącego zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, stanowi decyzja Komisji, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 2, 3a i 4 ustawy oraz ostateczna decyzja właściwego organu wydana na skutek decyzji Komisji, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 3 ustawy, zawierająca odmienne rozstrzygnięcie niż uchylona decyzja reprivatyzacyjna. Wskazana przez skarżącego decyzja Komisji z dnia 9 lipca 2019 r. (KR III R (...)) jest decyzją kasatoryjną, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. i jako taka nie stanowi - w świetle przytoczonego art. 39 ust. 1 ustawy - podstawy wznowienia postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) w sprawie I ACa (...). Decyzja Komisji z dnia 9 lipca 2019 r. nie stanowi także, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nowego faktu i dowodu w rozumieniu art.403 § 2 k.p.c.

W zażaleniu na to postanowienie, skarżący zarzucił naruszenie art. 410 k.p.c. w zw. z art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. i art. 403 § 2 k.p.c., art. 403 § 1 k.p.c. w zw. z art. 403 § 2 k.p.c. i art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. art. 403 § 1 k.p.c. w zw. z art. 403 § 2 k.p.c. i art. 26 ustawy z dnia 9 marca 2017 r., art. 403 § 1 k.p.c. w zw. z art. 403 § 2 k.p.c. i art. 177 k.p.c. oraz art. 227 i 232 k.p.c. w zw. z art. 410

§ 2 k.p.c. Wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w całości przez wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 8 lipca 2019 r.; ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem prawnym o limitowanych podstawach, wskazanych w art. 401, 401¹ i art. 403 k.p.c., za pomocą którego możliwe jest wzruszenie prawomocnego orzeczenia sądowego wbrew zasadzie jego nienaruszalności (art. 365 § 1 k.p.c.), co oznacza, że regulujące ją normy prawne muszą być interpretowane ściśle. Jej wniesienie inicjuje dwuetapowe postępowanie, w którym najpierw sąd bada dopuszczalność skargi o wznowienie (w zależności od wyniku kontroli następuje zwrot skargi lub jej odrzucenie), a następnie po przesądzeniu dopuszczalności skargi, rozpoznaje ją merytorycznie i wydaje stosowne rozstrzygnięcie.

Zgodnie z art. 410 § 1 k.p.c., sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanej terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że skarga o wznowienie nie jest oparta na ustawowej podstawie nie tylko wtedy, gdy przytoczona przez skarżącego podstawa nie odpowiada jednej z przewidzianych w kodeksie przyczyn uzasadniających żądanie wznowienia, ale także wtedy, gdy z treści skargi i jej uzasadnienia wynika wprost i niewątpliwie, że w rzeczywistości nie wystąpiła (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2006 r., I PZ 33/05, OSNP 2007, nr 3-4, poz. 48, z dnia 25 października 2006 r., III CZ 65/06, nie publ., z dnia 27 października 2006 r., I CZ 43/06, nie publ., z dnia 14 grudnia 2006 r., I CZ 103/06, nie publ., z dnia 24 stycznia 2007 r., III CZ 1/07, nie publ., z dnia 30 maja 2007 r., IV CZ 22/07, nie publ., z dnia 21 września 2007 r., V CZ 88/07, nie publ., z dnia 9 maja 2008 r., II PZ 65/07, OSNP 2009, nr 17-18, poz. 233, z dnia 13 lutego 2009 r., II CZ 97/08, nie publ., z dnia 14 maja 2009 r., I CZ 20/09, nie publ., z dnia 8 października 2009 r., II CZ 51/09, nie publ., z dnia 6 listopada 2009 r., I CZ 57/09, nie publ., z dnia 22 kwietnia 2010 r., II CZ 27/10, nie publ., z dnia 17 czerwca 2010 r., III CZ 18/10, nie publ., z dnia 5 listopada 2010 r., I CZ 107/10, nie publ.,

z dnia 14 kwietnia 2011 r., II UZ 10/11, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2011 r., III UZ 6/11, nie publ., z dnia 25 maja 2012 r., I CZ 35/12, nie publ., z dnia 10 października 2012 r., I CZ 104/12, nie publ., z dnia 29 listopada 2012 r., II CZ 132/12, nie publ. i z dnia 28 lutego 2014 r., IV CZ 126/13, nie publ.).

Skarżący domagał się wznowienia zakończonych prawomocnie postępowania w sprawie o zasądzenie określonych pozwem roszczeń na rzecz kilkorga powodów, legitymujących się w dniu wydania prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 8 lipca 2019 r., ostateczną decyzją Prezydenta W. z dnia 12 marca 2012 r. (nr (...)), ustanawiającą - w wyniku ponownego rozpoznania wniosku dekretowego- na rzecz następców prawnych byłych właścicieli nieruchomości, w tym na rzecz powodów, prawo użytkowania wieczystego w zakresie udziału wynoszącego 0,7570 części gruntu o powierzchni wynoszącej 759 m², oznaczonego jako działka ewidencyjna nr [...], w obrębie [...], uregulowanego w księdze wieczystej nr (...), położonego przy ul. B. w W. Decyzja ta została- na podstawie art. 29 ust. 1 pkt. 3 w zw. z art. 30 ust. 1 pkt 4a i 4b ustawy z dnia 9 marca 2017 - uchylona decyzją Komisji z dnia 9 lipca 2019 r. (KR III R (...)), a zatem decyzją kasatoryjną Komisji wydaną po prawomocnym zakończeniu postępowania sądowego i przekazującą sprawę Prezydentowi W. do ponownego rozpoznania. Ustawa z dnia 9 marca 2017 r. wprowadziła dodatkowe podstawy wznowienia prawomocnie zakończonych postępowania cywilnego o zapłatę odszkodowania lub dotyczącego zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, jednakże, wbrew zapatrywaniu skarżącego, żadna z nich nie występuje w tej sprawie. Stosownie do art. 39 ust. 1 tej ustawy, decyzja Komisji, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 2 (uchyla decyzję reprivatyzacyjną w całości albo w części i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy albo uchylając tę decyzję, umarza postępowanie w całości albo w części), w pkt 3a (stwierdza nieważność decyzji reprivatyzacyjnej lub postanowienia w całości lub w części, jeżeli zachodzą przesłanki określone w art. 156 k.p.a. lub w przepisach szczególnych) i pkt 4 (w razie, gdy decyzja reprivatyzacyjna wywołała nieodwracalne skutki prawne, stwierdza wydanie tej decyzji z naruszeniem prawa i wskazuje okoliczności, z powodu których nie można jej uchylić), a także ostateczna decyzja właściwego organu wydana na skutek decyzji Komisji, o której

mowa w art. 29 ust. 1 pkt 3 (uchyla decyzję reprivatyzacyjną w całości i przekazuje sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi, który wydał ostateczną decyzję reprivatyzacyjną, jeżeli decyzja ta została wydana z naruszeniem prawa, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie), zawierająca odmienne rozstrzygnięcie niż uchylona decyzja reprivatyzacyjna, stanowi podstawę wznowienia postępowania cywilnego o zapłatę odszkodowania lub dotyczącego zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości.

W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia odrzucającego skargę o wznowienie, Sąd Apelacyjny trafnie wskazał, że katalog rozstrzygnięć Komisji, które w myśl tego przepisu mogą stanowić podstawę wznowienia postępowania cywilnego, jest zamknięty i nie obejmuje decyzji kasatoryjnej Komisji wydanej na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 3 ustawy. W zażaleniu nie przedstawiono żadnych argumentów, które wskazywałyby na możliwość przyjęcia, że przedmiotowa decyzja Komisji z dnia 9 lipca 2018 r. uchylająca w całości decyzję Prezydenta W. z dnia 12 marca 2012 r. i przekazująca sprawę temu organowi do ponownego rozpoznania, stanowi podstawę wznowienia w myśl art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. Z jednoznacznej treści tego przepisu wynika natomiast, że decyzją ustawodawcy - w razie uchylenia decyzji reprivatyzacyjnej i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania właściwemu organowi na podstawie art. 29 ust. 1 pkt. 3 - dopiero wydana po ponownym rozpoznaniu sprawy, ostateczna decyzja tego organu, zawierająca odmienne rozstrzygnięcie niż uchylona decyzja reprivatyzacyjna, stanowi podstawę wznowienia postępowania cywilnego.

Nie jest także trafne stanowisko skarżącego, że przedmiotowa decyzja Komisji z dnia 9 lipca 2019 r. uchylająca ostateczną decyzję Prezydenta W., stanowi podstawę wznowienia postępowania na zasadzie analogii z art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. Stosownie do tego ostatniego przepisu, można żądać wznowienia na tej podstawie, że wyrok został oparty na skazującym wyroku karnym, następnie uchylonym. W nauce prawa wskazuje się, że u genezy tego unormowania leży wynikające z art. 11 k.p.c. związanie sądu orzekającego w sprawie cywilnej ustaleniami prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa. Zagadnienie, czy dopuszczalne jest wznowienie postępowania w sytuacji,

w której objęty skargą prawomocny wyrok w sprawie cywilnej został wydany z uwzględnieniem prawomocnego wyroku w innej sprawie cywilnej lub ostatecznej decyzji administracyjnej, następnie uchylonych, jest rozstrzygane rozbieżnie. Przeważa pogląd, że podważenie- po uprawomocnieniu się orzeczenia sądu cywilnego- ostatecznej decyzji administracyjnej, która stanowiła prejudykat, nie stanowi podstawy wznowienia postępowania cywilnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 1968 r., III CRN 255/68, niepubl., uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1975 r., III CZP 42/75, PUG 1975, nr 10, s. 305 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 1979 r., III CZP 94/78, OSNCP 1979, nr 7-8, poz. 144). Odmienne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 10 października 1983 r., III CZP 31/83 (OSNCP 1984, nr 5, poz. 67),

Do uchylenia ostatecznej decyzji administracyjnej Prezydenta W. z dnia 12 marca 2012 r. (nr (...)), uwzględnionej jako element podstawy faktycznej wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 8 lipca 2019 r., doszło w następstwie jej weryfikacji przez Komisję do spraw reprivatyzacji nieruchomości warszawskich w szczególnym trybie wprowadzonym ustawą z dnia 9 marca 2017 r. W ustawie tej uregulowano także skutki cywilnoprawne rozstrzygnięć Komisji, w tym - jak wskazano wyżej - rozszerzono katalog podstaw wznowienia postępowania cywilnego o zapłatę odszkodowania lub wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, o wskazane w art. 39 ust. 1 decyzje Komisji przewidziane w art. 29 ust. 1 punkt 2, 3a i 4 ustawy. Podstawę wznowienia postępowania cywilnego stanowi także, wydana po ponownym rozpoznaniu sprawy wskutek uchylenia poprzedniej decyzji przez Komisję, ostateczna decyzja reprivatyzacyjna właściwego organu (w rozpoznawanej sprawie Prezydenta W.) zawierająca odmienne rozstrzygnięcie niż uchylona decyzja administracyjna. Decyzja Komisja o kasatoryjnym jedynie charakterze, przekazująca sprawę do ponownego rozpoznania przez Prezydenta W. (art.29 ust. 1 pkt 3 ustawy) nie stanowi podstawy wznowienia wskutek świadomego zamysłu ustawodawcy. Nie ma zatem podstaw do przyjęcia luki w przepisach, wypełnianej przez stosowanie art.403 § 1 pkt 1 *in fine* k.p.c. przez analogię.

Zgodnie z kolejną przywołaną przez skarżącego podstawą wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c., można żądać wznowienia postępowania w razie późniejszego

wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Możliwość wznowienia postępowania na podstawie przewidzianej art. 403 § 2 k.p.c. jest uzależniona od łącznego zaistnienia przesłanek: wykrycia po uprawomocnieniu się orzeczenia nowych faktów i dowodów, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane, możliwości ich wpływu na wynik sprawy oraz niemożności skorzystania z nich przez strony w poprzednim postępowaniu. Przewidziana w art. 403 § 2 k.p.c. podstawa skargi o wznowienie postępowania nie zachodzi, jeżeli w poprzednim postępowaniu istniała obiektywna możliwość przytoczenia przez skarżącego określonych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, a zaniechanie strony w tym przedmiocie było następstwem jej zaniedbań, opieszałości, zapomnienia, przeoczenia, taktyki procesowej lub błędnej oceny potrzeby ich powołania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98, niepubl., z dnia 12 lutego 2004 r., V CZ 2/04, niepubl. z dnia 26 lutego 2015 r., III CZ 5/15, nie publ., z dnia 10 lutego 1996 r., II CKN 807/98, niepubl. i z dnia 25 stycznia 2007 r., I UZ 38/06, OSNP 2008, nr 3-4, poz. 51). W orzecznictwie ugruntowane jest także stanowisko, że podstawą wznowienia nie może być środek dowodowy, który powstał dopiero po uprawomocnieniu się orzeczenia wydanego w postępowaniu, którego dotyczy skarga o wznowienie (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 1969 r., III PZP 63/68 - zasada prawna, OSNC 1969, nr 12, poz. 208 i postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2005 r., II CZ 78/05, niepubl., z dnia 14 lutego 2007 r., II CZ 120/06, niepubl. oraz z dnia 30 maja 2007 r., I CZ 40/07, niepubl.). W świetle przytoczonych orzeczeń, wznowienie nie może nastąpić w oparciu o opisaną już wyżej decyzję kasatoryjną Komisji także dlatego, że zapadła po wydaniu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego. Wznowienie postępowania nie może nastąpić także w oparciu o opisane wyżej postanowienie Komisji z dnia 7 maja 2018 r. o wszczęciu postępowania rozpoznawczego, wydane na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 9 marca 2017 r., przewidującego, że w razie wszczęcia postępowania rozpoznawczego przed Komisją podlegają zawieszeniu postępowania toczące się przed organem administracji, sądem administracyjnym,

sądem powszechnym lub Sądem Najwyższym dotyczące decyzji reprivatyzacyjnej, o zapłatę odszkodowania lub wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości, albo inne postępowania toczące się na skutek wydania decyzji reprivatyzacyjnej. Przedmiotowe postanowienie zapadło po wydaniu wyroku Sądu pierwszej instancji, zaś skarżący nie wykazał, że nie mógł podnieść tej okoliczności w toku postępowania apelacyjnego, przed jego prawomocnym zakończeniem.

W tym stanie rzeczy należy skonkludować, że Sąd Apelacyjny prawidłowo ocenił, iż skarga nie jest oparta na ustawowej przyczynie wznowienia postępowania, stąd orzeczono, jak w sentencji (art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.). Ubocznie należy podnieść, że skarżący wniósł skargę kasacyjną od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]. z dnia 8 lipca 2019 r. (sygn. akt I ACa [...]), która została zarejestrowana pod sygnaturą I CSK 228/20 i oczekuje na wyznaczenie posiedzenia w przedmiocie wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

jw